

I i II Encontres Internacionals *Curial e Güelfa*. Aspectes lingüístics i culturals (Santander, juliol de 2007 i la Nucia, febrer de 2008). – Aquests col·loquis internacionals celebrats a la UIMP de Santander del 30 de juliol a l'1 d'agost de 2007 –sota el nom “*Curial e Güelfa*: aspectos histórico-lingüísticos y culturales”– i a la Nucia (Marina Baixa) del 5 al 8 de febrer de 2008 –amb el títol “II Encontre Internacional *Curial e Güelfa*. Aspectes lingüístics i culturals”– han estat organitzats per la Universidad Internacional Menéndez Pelayo i la Seu Universitària de la Nucia respectivament, en col·laboració, en tots els dos casos, amb el Projecte IVITRA, i sota la direcció d'Antoni Ferrando (UV, IEC) i la subdirecció de Vicent Martines (UA, IVITRA).

Curial e Güelfa és, junt amb *Tirant lo Blanch*, el *Victorial*, el *Livre dels faits* de Jacques de Lalaing i *Le Petit Jehan de Saintré*, una de les millors novel·les cavalleresques del segle xv. El fet que siga anònima i el seu origen desconegut (l'únic manuscrit va ser descobert al segle XIX) i la seua publicació tardana, concretament el 1901, expliquen que fins aquest moment haja suscitat poca atenció entre la romanística fora de la Corona d'Aragó (lloc de naixement de l'autor) i d'Itàlia (pàtria dels seus protagonistes principals). L'obra presenta no pocs enigmes a l'investigador, i, per a tractar de resoldre'ls, s'imposa la necessitat d'estudiar-ne les fonts i la llengua i aprofundir en les claus interpretatives d'un text que difícilment pot ser comprès sense contextualitzar-lo en els fets històrics i literaris europeus de mitjans del segle xv.

L'objectiu principal de tots dos col·loquis internacionals, que van ser concebuts, com una sola unitat, celebrats amb només set mesos de diferència i en dues seus diferents, ha estat reunir un nombros equip internacional i interdisciplinari d'investigadors per tal de resoldre, en la mesura del possible, aquests enigmes.

Com a introducció als dos col·loquis, en la ponència inicial del de la UIMP-Santander, Antoni Ferrando va fer una reflexió sobre els aspectes metodològics que s'haurien de tenir en compte a l'hora de fer un estudi filològic del *Curial* i en va fer una caracterització lingüística.

En l'aprofundiment dels aspectes lèxics van incidir Germà Colón (Univ. Basilea, IEC), Emili Casanova (Univ. València), Josep Martines (Univ. Alacant, IEC), Joaquim Martí Mestre (Univ. València) i Joan Veny (IEC), que van analitzar l'obra des de perspectives tan diverses i alhora necessàries per a la qüestió com ara l'ús dels cultismes, la dicotomia entre tradició i innovació lèxica, el vocalisme i consonantisme i la coloració dialectal de l'obra. Des d'aquestes perspectives, tot sembla apuntar, des del punt de vista dialectològic, cap a l'occidentalitat, i ben probablement valencianitat, de l'obra, com ja havien assenyalat Josep Giner, Joan Coromines i el mateix Colón. Avel·lina Sunyer, Montserrat Batllori, Xavier Renedo (Univ. Girona), Susann Fisher (Univ. Stuttgart), Beatrice Schmid (Univ. Basilea), Max Wheeler (Univ. Sussex), Sandra Montserrat (Univ. Alacant), Joan Rafael Ramos (Univ. València), Manuel Pérez Saldanya (Univ. València, IEC), Xavier Rofes (IEC), Xavier Molina (Univ. València) i Gemma Rigau (UAB, IEC) es van ocupar de diversos aspectes sintàctics i morfològics de la novel·la i que incideixen també en el moll de la caracterització de la llengua i de l'estil que hi fa servir l'autor, com ara els nexes causals i finals, l'ordre de les paraules, les perifrasis modals, les perifrasis aspectuals, la morfologia verbal, els usos sintàctics dels verbs copulatius, les oracions condicionals i concessives i adverbis i preposicions. Josep Martines (Univ. Alacant) i M. Àngels Fuster (Univ. Alacant) van dur a terme un despullament i caracterització de les unitats fraseològiques més singulars de l'obra, alhora que van estudiar-ne l'origen, sentit, etc. sempre en comparació amb altres obres de l'època. Aquestes anàlisis confirmen no sols l'autenticitat de l'obra, que Jaume Riera havia qüestionat obertament i errònia el 1991, sinó la seua datació cap a mitjan segle XV; així, aquestes conclusions són coherents amb les dels estudis quant al lèxic, ja esmentats.

Les aportacions d'Anna Maria Compagna (Univ. Nàpols), Isabel de Riquer / Meritxell Simó (Univ. Barcelona), Anna Maria Babbi (Univ. Verona), Rafael Beltran (Univ. València), Albert Hauf (Univ. València), Jaume Torró (Univ. Girona), Anton Espadaler (Univ. Barcelona), Isabel Grifoll (Univ. Lleida), Curt Wittlin (Univ. Saskatchewan, IEC) es van centrar en la contextualització històrica i literària de l'obra, amb una atenció especial a les connexions del *Curial* amb el roman francès del s. XV, les biografies cavalleresques europees, la tradició trobadoresca i la cavalleria humanística. Vicent Martines (Univ. Alacant), en concret, va abordar un aspecte multidimensional del *Curial*: la relació entre text i imatge, mimesi i coherència contextual a partir de la màxima horaciana *ut pictura poesis*. I Dominique de Courcelles (École Nationale des Chartes, CNRS, França) va analitzar la dimensió filosòfica i religiosa del text. En aquest cas, les ponències coincidien, des de les seues diverses disciplines i perspectives, a refermar la coherència compositiva de l'obra i la seua imbricació amb el context cultural, de referències textuais i d'imaginari de la mitjanja del XV.

Les ponències de Júlia Butinyà (UNED), Juan Francisco Mesa (Univ. Alacant) i Carles Miralles (Univ. Barcelona, IEC) es van dedicar a l'estudi de les fonts llatines, patristiques, prehumanístiques i pseudohumanístiques del *Curial*, que confirmen el context italià de mitjanja del XV en què es mogué l'autor i contribueixen a explicar el seu mètode d'adaptació d'aquestes fonts. Gràcies a Albert Turull (Univ. Lleida) i Esperança Ramírez (UAB) poseïm a hores d'ara una exhaustiva anàlisi de l'onomàstica present al *Curial*, particularment útil per a la comprensió i el maneig de l'obra i la recerca de fonts llatines medievals. Francisco Franco Sánchez (Univ. Alacant) va determinar i exposar els vincles de l'obra amb la cultura musulmana; d'una banda, va estudiar la imatge que l'obra reflecteix dels musulmans i de l'altra va recopilar i analitzar els nombrosos arabismes presents en el text.

Malgrat ser un obra de publicació tardana, *Curial e Güelfa* ja ha estat traduïda a diversos idiomes: espanyol, anglès, neerlandés i francès. Prou que s'ho mereix una obra d'ambientació interna-

cional. En el segon col·loqui, els assistents van tenir la possibilitat d'escollar les anàlisis sobre els problemes amb què ensopeguen els traductors que han traduït —o a hores d'ara estan fent-ho— el *Curial e Güelfa* a les seues respectives llengües: Jean-Marie Barberà (Univ. Aix-en-Provence) va comentar els criteris que havia adoptat per a la seua traducció del *Curial* al francès, publicada per l'Editorial Anacharsis (Tolosa de Llenguadoc); Balázs Déri (Univ. Eötvös Loránd Budapest) va explicar els avenços de la seua traducció de l'obra a l'hongarés; M. Àngels Fuster (Univ. Alacant) va donar compte de la seua nova traducció a l'espanyol, feta des d'una perspectiva filològica; Rozalya Sasor (Univ. Jaguellònica Cracòvia) va mostrar els primers fruits de la seua traducció al polonés; i Annamaria Annichiarico (Univ. Roma-Tre) va exposar i comentar unes breus mostres d'una traducció fragmentària de l'obra a l'italià.

Aquestes jornades internacionals es van cloure amb un interessant debat, en què la participació d'una gran part dels assistents va demostrar l'interès de la iniciativa i la riquesa i complexitat del *Curial*. És indubtable que tots dos col·loquis han servit eficaçment a la superació de l'estudi lingüístic que li havia dedicat Anfós Par, l'any 1928. A més, s'ha aconseguit palesar que hi ha hagut un progrés no sols pel que fa a un coneixement lingüístic del text, sinó també pel que fa al seu context cultural, de les seues fonts i de la formació intel·lectual de l'anònim autor. A banda de les valuoses conclusions extretes i dels nombrosos estudis suscitats per aquesta iniciativa doble, s'ha aconseguit implicar en l'estudi d'aquesta obra una institució superior del prestigi de la UIMP-Santander, alhora que es palesa una vegada més el compromís de la Seu Universitària de la Nucia (UA) en l'estudi dels nostres clàssics; i, a més, s'ha vinculat, a l'anàlisi lingüística detallada de l'obra, la romanística i la catalanística nacional i internacional i s'han potenciat així els estudis comparatístics i les anàlisis que, amb *Curial* com a referència principal, s'ocupen de la interrelació entre la narrativa quatrecentista dels diversos països de l'Europa occidental.

Elena SÁNCHEZ LÓPEZ
M. Àngels FUSTER ORTUÑO
IIFV, Universitat d'Alacant